

Subject card

Subject name and code	Traditions of Roman administrative law - lecture, PG_00143151						
Field of study							
Date of commencement of studies	October 2025		Academic year of realisation of subject		2025/2026		
Education level	Bachelor's studies		Subject group		Optional subject group		
Mode of study	full-time studies		Mode of delivery		e-learning		
Year of study	1		Language of instruction		Polish		
Semester of study	1		ECTS credits		1.0		
Learning profile	practical		Assessment form		credit		
Conducting unit	Division of Roman Law -> Department of Civil Law -> Faculty of Law and Administration -> Rector						
Name and surname of lecturer (lecturers)	Subject supervisor		dr hab. Jacek Wiewiorowski				
	Teachers						
Lesson types	Lesson type	Lecture	Tutorial	Laboratory	Project	Seminar	SUM
	Number of study hours	15.0	0.0	0.0	0.0	0.0	15
	E-learning hours included: 15.0						
	Additional information: Terminy spotkań online określone zostają do 15 października roku akademickiego. Ostatni wykład odbywa się formie stacjonarnej.						
	Adres: https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_NzU2MGMzYjgtY2VjMi00M2Y1LTiZjltZjQ2NGEzZTYwNjc2%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%22d9a5a9f-69b7-4940-a1a6-af55f35ba069%22%2c%22Oid%22%3a%22c7c36e68-500b-45ca-a104-6b5cd7098bed%22%7d						
Learning activity and number of study hours	Learning activity	Participation in didactic classes included in study plan		Participation in consultation hours		Self-study	SUM
	Number of study hours	15		0.0		10.0	25
Subject objectives	Acquisition of knowledge about the evolution of the organization of the Roman state and the principles of its management, as well as the nature and origin of concepts of contemporary administrative law, originating or referring to the Roman legal tradition, and about the conclusions resulting from the evolution of the Roman system for the contemporary organization of the state and public administration. Acquiring awareness of the need to use the achievements of other social sciences in the course of studies and take into account the achievements of other social sciences in professional work.						

Learning outcomes	Course outcome	Subject outcome	Method of verification
	[ADMINL3_KK01] The student is aware of the role of knowledge in problem-solving, is prepared to critically evaluate positions regarding the functioning of administration and the content of legal norms, and to rely on expert knowledge – including the views of legal doctrine and jurisprudence – in situations that exceed the scope of independent problem-solving.	Taking into account the historical experience of the Roman state, the student acquires awareness of the role of knowledge in solving problems, is ready to critically evaluate positions regarding the functioning of the administration and the content of legal norms, and use expert knowledge - including in the form of views of doctrine and jurisprudence - in situations that exceed the possibilities of solving the problem independently.	[SK1] oral statement/conversation/discussion [SK3] text preparation/written work [SK4] test/exam - oral or written [SK8] observation of student's independent or team work
	[ADMINL3_WK04] The student knows and understands the current dilemmas regarding the functioning of institutions of substantive and procedural law in the sphere of the state and administration. Additionally, he identifies key phenomena occurring in the market economy and economics, including knowledge and understanding of the basic principles of public finance, EU structural funds, the public procurement system, and the operation of various forms of entrepreneurship.	The student gains knowledge and understanding of current dilemmas regarding the functioning of the institutions of substantive and procedural law in the sphere of the state and administration on the example of the history of ancient Rome. Moreover, it identifies basic phenomena taking place in the market economy and economy, taking into account the experience of ancient Rome.	[SW4] test/exam - oral or written [SW1] oral statement/conversation/discussion [SW3] text preparation/written work
	[ADMINL3_WG03] At an advanced level, the student identifies and understands the legal and administrative conditions of various forms of social and economic life, including the rights and obligations of individuals towards other individuals and state authorities.	The student acquires an advanced level of ability to identify and know the legal and administrative conditions of various forms of social and economic life, including the rights and obligations of individuals towards other individuals and state bodies that have their firstfruits in ancient Rome.	[SW4] test/exam - oral or written [SW1] oral statement/conversation/discussion [SW3] text preparation/written work
	[ADMINL3_WG01] At an advanced level, the student is able to define the sciences of administration and politics, as well as law, and knows the concepts and terminology appropriate to them.	The student acquires advanced knowledge of defining the science of administration and politics and law, and also knows the concepts and terminology specific to them, originating from ancient Rome.	[SW4] test/exam - oral or written [SW1] oral statement/conversation/discussion [SW3] text preparation/written work
Subject contents	Organizacja państwa rzymskiego w epoce królewskiej i republikańskiej. Organizacji państwa rzymskiego w epoce cesarstwa (pryncypat i dominat). Zasady zarządu państwem rzymskim w okresie królestwa, republiki i cesarstwa (pryncypat i dominat). Natura i pochodzenie pojęć związanych ze współczesnym prawem administracyjnym, wywodzące się lub nawiązujące do rzymskiej tradycji prawnej. Wnioski wypływające z ewolucji ustroju starożytnego Rzymu dla współczesnego prawa administracyjnego.		
Prerequisites and co-requisites	None		
Assessment methods and criteria	Subject passing criteria	Passing threshold	Percentage of the final grade
	wiedza teoretyczna	51.0%	50.0%
	umiejętność analizy tekstu źródłowego	51.0%	50.0%

Recommended reading	Basic literature	Literatura podstawowa (wybór - prace dostępne w j. polskim): Zabłocki, J., Tarwacka, A., <i>Publiczne prawo rzymskie</i>, Warszawa 2011. Sitek, B., Krajewski, P. (red.), <i>Rzymskie prawo publiczne</i>, Olsztyn 2004. Palmirski, T., <i>Publiczne prawo rzymskie. Zarys wykładu. Skrypt dla studentów prawa i administracji</i>, Kraków 2006. Debiński, A., Misztal-Konecka, J., Wójcik, M., <i>Prawo rzymskie publiczne</i>, Warszawa 2010. Jurewicz, A., Sajkowski, R., Sitek, B., Szczerbowski, J., Świętoń, A., <i>Rzymskie prawo publiczne wybrane zagadnienia</i>, Olsztyn 2011. Wyrwińska, K., <i>Civis romanus sum. Rzymskie prawo publiczne. Wybrane zagadnienia</i>, Kraków 2016. Polecam też fragmenty (dotyczące starożytnego państwa rzymskiego) w: Baszkiewicz, J., <i>Powszechna historia ustrojów państwowych</i>, Gdańsk 2002. Koranyi, K., <i>Powszechna Historia Państwa i Prawa</i>, t. I, Warszawa 1961; t. II, (Średniowiecze. Część 1), Warszawa 1963. Litewski, W., <i>Podstawowe wartości prawa rzymskiego</i>, Kraków 2001 https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/243365/litewski_podstawowe_wartosci_prawa_rzymskiego_2001.pdf. Sczaniecki, M., <i>Powszechna historia państwa i prawa</i>, Warszawa 2003 (9. wyd.). <i>Vademecum historyka starożytnej Grecji i Rzymu</i> (t. III, Warszawa 1999 oraz praca zbiorowa pod red. E. Wipszyckiej, wyd. drugie, zmienione, t. I/II, Warszawa 2001) Osobno warte uwagi są fragmenty w podręcznikach prawa rzymskiego prywatnego dotyczące ustroju państwa rzymskiego: Dajczak, W., Giaro, T., Longchamps de Bérier, F., <i>Prawo rzymskie. U podstaw prawa prywatnego</i>, Warszawa 2018 (3. wydanie) Kolańczyk, K., <i>Prawo rzymskie</i>, Warszawa 2021 (6. wydanie). Rozwadowski, W., <i>Prawo rzymskie. Zarys wykładu z wyborem źródeł</i>, Poznań 1992. Wołodkiewicz, W., Zabłocka, M., <i>Prawo rzymskie. Instytucje</i>, Warszawa 2023 (7. wydanie).
---------------------	------------------	---

		Słowniki i opracowania encyklopedyczne (hasła dotyczące ustroju państwa rzymskiego): <i>Wielka encyklopedia prawa</i>. T. 1, Prawa świata antycznego, red. nac. B. Hołyst; red. nauk. tomu I B. Sitek, W. Wołodkiewicz, Warszawa 2014. <i>Encyklopedia kultury bizantyńskiej</i>, (red.) O. Jurewicz, Warszawa 2002. Litewski, W., <i>Słownik encyklopedyczny prawa rzymskiego</i>, Kraków 1998. <i>Słownik cesarzy rzymskich</i>, (red.) J. Prostko-Prostyński, Poznań 2001. <i>Prawo rzymskie. Słownik encyklopedyczny</i>, pod. red. W. Wołodkiewicza, Warszawa 1986.
--	--	--

Supplementary literature	Prace w j. polskim Alföldy, G., <i>Historia społeczna starożytnego Rzymu</i>, [tłum.] A. Gierlińska, Poznań 1998. Baynes, N.H., Moss H.St.L.B., (opracowanie), <i>Bizancjum. Wstęp do cywilizacji wschodniorzymskiej</i>, [tłum.] E. Zwolski, Warszawa 1964. Cameron, Av., <i>Późne cesarstwo rzymskie</i>, [tłum.] M. Kwiecień, Warszawa b.d.wyd. Christ, K., <i>Historia cesarstwa rzymskiego. Od Augusta do Konstantyna</i>, [tłum.] A. Gierlińska, Poznań-Gnieszno 2016. Crawford, M., <i>Rzym w okresie republiki</i>, [tłum.] J. Rohiziński, Warszawa 2004. Dębiński, A., <i>Administracja w starożytnym państwie rzymskim</i>, [w:] Encyklopedia prawa administracyjnego, (red.) M. Domagała, A. Haładyj, S. Wrzosek, Warszawa 2010, s. 1-10. Świat rzymski w IV wieku, (red.) P. Filipczak, R. Kosiński, Kraków 2015 (fragmenty). Człowiek Rzymu, (red.) A. Giardina, [tłum.] P. Bravo, Warszawa 1997. Giaro, T., Czy Rzymianie byli ludem prawa? Problemy porównań diachronicznych, [w:] J. Przygodzki, M. J. Ptak (red.), <i>Spółczesność a władza. Ustrój, prawo, idee</i>, Wrocław 2010, s. 115-129. Giaro, T., Prawo administracyjne w starożytnym Rzymie?, [w:] <i>Prawo administracyjne wobec współczesnych wyzwań. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Markowi Wierzbowskiemu</i>, (red.) J. Jagielski, D. Kijowski, M. Grzywacz, Warszawa 2018, s. 1-14 https://images.iformat.pl/C891CE58EB/4FAC363B-4CFC-491D-9D1A-F6BD4315AE75.pdf Harper, K., <i>Los Rzymu. Klimat, choroby i koniec imperium</i>, [tłum.] G. Smółka, Oświęcim 2021. Heather, P., <i>Upadek Cesarstwa Rzymskiego</i>, [tłum.] J. Szczepański, Poznań 2006. Jaczynowska, M., Pawlak, M., <i>Starożytny Rzym</i>, Warszawa 2011 (drugie wydanie). Kamińska, R., <i>Ochrona dróg i rzek publicznych w prawie rzymskim okresu Republiki i Pryncypatu</i>, Warszawa 2010. Kamińska, R., <i>W trosce o miasto. "Cura urbis" w Rzymie okresu Republiki i Pryncypatu</i>, Warszawa 2015. Kłodziński, K., <i>Sekretarze ab epistulis i a libellis w kancelarii cesarzy od Augusta do Hadriana. Studium historyczno-prawne</i>, Toruń 2011. Kłodziński, K., <i>Officium a rationibus. Studium z dziejów administracji rzymskiej w okresie pryncypatu</i>, Toruń 2017 https://play.google.com/books/reader?id=XLpADwAAQBAJ&printsec=frontcover&output=reader&hl=pl&pg=GB
--------------------------	--

	Kunderewicz, C., »Ochrona zabytków architektury antycznej w Kodeksie Teodozjańskim«, <i>Archeologia</i> 17 (1986), s. 80-87. Kunderewicz, C., Prawo budowlane starożytnego Rzymu (I), <i>Czasopismo Prawno-Historyczne</i> 29.2 (1977), s. 91-115. Kunderewicz, C., Prawo budowlane starożytnego Rzymu (II), <i>Czasopismo Prawno-Historyczne</i> 31.1 (1979), s. 53-74. Kunderewicz, C., Ochrona środowiska naturalnego w prawie rzymskim, <i>Czasopismo Prawno-Historyczne</i> 33.2 (1981), s. 1-10. Kunderewicz, C., <i>Studia z rzymskiego prawa administracyjnego</i>, Łódź 1991. <i>Konstantynopol Nowy Rzym. Miasto i ludzie w okresie wczesno bizantyjskim</i>, (red.) M. J. Leszka, T. Wolińska, Warszawa 2011. Longschamps de Beriér, F., Instytucje rzymskiego prawa administracyjnego?, [w:] <i>Nowe problem badawcze w teorii prawa administracyjnego</i>, (red.) J. Boć A. Chajbowicz, Wrocław 2009, s. 103-111 https://www.researchgate.net/publication/344253136_Instytucje_rzymskiego_prawa_administracyjnego Morawiecki, L., <i>Władza charyzmatyczna w Rzymie u schyłku Republiki 44-27 p.n.e.</i>, Rzeszów 1989. <i>Świat Bizancjum</i>. Tom 1. Cesarstwo wschodniorzymskie 330-641, (red.) C. Morrisson, [tłum zbiorowe] Kraków 2007. Olszaniec, S., <i>Prefektura praetorio Italii, Illyrikum i Afryki (312-425 n.e.)</i>, Toruń 2014. Prostko-Prostyński, J., <i>Roma solium imperii. Elekcja, koronacja i uznanie cesarza w Rzymie w IV-VIII wieku</i>, Poznań 2014. Radwanowicz-Wanczewska, J., Początki przymusu administracyjnego w prawie rzymskim i praktyce rzymskiej administracji, <i>Administracja. Teoria. Dydaktyka. Praktyka</i> 41.4 (2015), s. 80-121. Ruciński, S., <i>Praefectus urbi. Strażnik porządku publicznego w Rzymie</i>, Poznań 2008. Ruciński, S., <i>Praefecti praetorio. Dowódcy gwardii pretoriańskiej od 2 roku przed Chr. do 282 roku po Chr.</i>, Bydgoszcz 2013. Sawicki, P., <i>Śluby skarbowe w Starożytnym Rzymie w okresie Dominatu</i>, Białystok 2018 (niepubl. praca doktorska: https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/7289/1/P_Sawicki_Sluby_skarbowe_w_Starozytnym_Rzymie_w_okresie_Dom Syme, R., <i>Rzymska rewolucja</i>, [tłum.] A. Baziór, Poznań 2010. Świętoń, A., Próby ograniczenia korupcji urzędniczej w późnym cesarstwie rzymskim na przykładzie 'suffragium'. Przegląd konstytucji zachowanych w 'Codex Theodosianus', [w:] <i>Interes prywatny a interes publiczny w prawie rzymskim</i>, (red.) C. L. Guillaumon [et al.], Olsztyn 2012, s. 183-198. Świętoń, A., Próby regulacji mobilności społecznej w późnym
--	---

	Cesarstwie rzymskim na przykładzie 'corporati obnoxii' i ich 'dominium', "Studia Prawno-Ekonomiczne" 91.1 (2014), s. 165-177. https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-8de7719f-5ef6-4fd7-bc1b-628719cc49bd/c/Proby_regulacji_mobilnosci_spolecznej_w_poznym_Cesarstwie_Rzys Tarwacka, A., <i>Prawne aspekty urzędu cenzora w starożytnym Rzymie</i>, Warszawa 2012. https://www.academia.edu/2564215/Prawne_aspekty_urz%C4%99du_cenzora_w_staro%C5%BCytnym_Rz Urbaniec, A., <i>Administracja cywilna i wojskowa bizantyńskiej praefektury 'praetorio' Afryki w latach 533-698</i>, Kraków 2023. Veyne, P., <i>Imperium grecko-rzymskie</i>, [tłum.] P. Domański, Kęty 2008. Wells, C., <i>Cesarstwo rzymskie</i>, [tłum.] T. Duliński, Warszawa, b.d.w. Wiewiorowski, J., <i>Stanowisko prawne rzymskich dowódców wojsk prowincjonalnych - 'duces' w prowincjach 'Scythia Minor' i 'Moesia Secunda'</i>, Poznań 2007. Wiewiorowski, J., <i>Administracja cywilna późnorzymskiej diecezji Tracji za Justyniana Wielkiego (527-565)</i>, "Przegląd Nauk Historycznych" 9.2 (2010), s. 21-43 https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Przeglad_Nauk_Historycznych/Przeglad_Nauk_Historycznych-r2010-t9-n2/Przeglad_Nauk_Historycznych-r2010-t9-n2-s21-44/Przeglad_Nauk_Historycznych-r2010-t9-n2-s21-44.pdf Wiewiorowski, J., <i>Organizacja cesarstwa rzymskiego w V stuleciu: cesarz armia prawo</i>, [w:] <i>Świat rzymski w V wieku</i>, (red.) R. Kosiński, K. Twardowska, Kraków 2010, s. 211-275. https://www.academia.edu/28719223/Organizacja_cesarstwa_rzymskiego_w_V_stuleciu_in_%C5%9Awiat_rz Wiewiorowski, J., <i>Sądownictwo późnorzymskich wikariuszy diecezji</i>, Poznań 2012 https://www.academia.edu/5926301/S%C4%85downictwo_p%C3%B3%C5%BAnorzymskich_wikariuszy_die Witczak, D., <i>Geneza pożarnictwa oraz regulacje prawne w zakresie ochrony przeciwpożarowej w starożytnym Rzymie</i>, "Zeszyty Naukowe SGSP" 69.1 (2019), s. 155-166 http://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-2c4937cf-1f47-4290-99d2-8bd30d713c81/c/Witczak_ZN_SGSP-69-WK_C5_81AD.pdf Ziółkowski, A., <i>Historia Rzymu</i>, Poznań 2004. Psychologia ewolucyjna (wybór - prace ogólne i poruszające zagadnienia publicznoprawne, dostępne w j. polskim) Buss, D. M., <i>Psychologia ewolucyjna</i>, [tłum.] M. Orski, Gdańsk 2001. Dunbar, R., <i>Religijni. Jak ewolucja wierzeń wpływa na historię i kulturę człowieka</i>, [tłum.] K. Kalinowski, Kraków 2023. Fukuyama, F., <i>Historia ładu politycznego. Od czasów przedludzkich do rewolucji francuskiej</i>, [tłum.] N. Radomski, Poznań 2012. Haidt, J., <i>Prawy umysł. Dlaczego dobrych ludzi dzieli religia i polityka?</i>, [tłum.] A. Nowak-Młynikowska, Sopot 2014.
--	--

	id=1534&title=Ulanowski+O+Przeobrażeniu+Umysłu+Filipowski+Poznań+2023. Łastowski, K., Socjobiologiczne ujęcie natury ludzkiej. Między nauką a antropologią filozoficzną, "Poznańskie Studia z Filozofii Humanistyki" 8.21 (2009), s. 105-120 https://www.researchgate.net/publication/317881160_Socjobiologiczne_ujecie_natury_ludzkiej_Miedzy_nauka_a Mościskier, A., <i>Spór o naturę ludzką. Socjologia czy socjobiologia?</i>, Warszawa 1998 Nocoń, J., Interpretacja funkcji w socjobiologicznych koncepcjach polityki, "Teoria polityki" 4 (2020), s. 183195doi: 10.4467/25440845TP.19.023.11789www.ejournals.eu/teoria_polityki Pawłowski, B. (red.), <i>Biologia atrakcyjności człowieka</i>, Warszawa 2009. Pawłowski B. (w rozmowie z T. Ulanowskim), <i>Nagi umysł. Dlaczego jesteśmy, jacy jesteśmy. Ludzka natura bez złudzeń</i>, Warszawa [2016] Pawłowski, B., Danel, D., Psychologia ewolucyjna nauka o adaptacji i ewolucyjnej inercji ludzkiego umysłu, "Kosmos" 58 (2009), s. 573-583 http://kosmos.icm.edu.pl/PDF/2009/573.pdf Pinker, S., <i>Tabula rasa. Spory o naturę ludzką</i>, [tłum.] A. Nowak, Gdańsk 2005. Polcyn-Radomska,A., Fenomen powodzenia u kobiet mężczyzn w mundurach, "Fides et ratio" 2(13)2013, s. 133-143 http://www.stowarzyszeniefidesetratio.pl/Presentations0/10Polcyna2013.pdf Polowczyk, J, Witczak, H., Błaszak, M. (red.), <i>Podejście ewolucyjne w naukach społecznych</i>, Warszawa 2018. de Waal, F., Małpy i filozofowie. <i>Skąd pochodzi moralność</i>, [tłum.] B. Brożek i M. Furman, Kraków 2013. de Waal, F., <i>Bonobo i ateista. W poszukiwaniu humanizmu wśród naczelnych</i>, [tłum.] K. Kornas, Kraków 2014. de Waal, F., <i>Jak się różnimy. Gender oczami prymatologa</i>, [tłum.] M. Golachowski, Kraków 2023 Wiewiorowski, J., Porywanie kobiet jako zjawisko społeczne w późnym antyku. Moralność a prawo, w: <i>Homo, qui sentit. Ból i przyjemność w średniowiecznej kulturze Wschodu i Zachodu</i>, (red.) J. Banaszkiewicz, K. Ilski, Poznań 2013, s. 197-219https://www.academia.edu/5850733/Porywanie_kobiet_jako_zjawisko_spo%C5%82eczne_w_p%C3%B3%C5%9Bnym_antyku Wiewiorowski, J., Konstytucyjne (i pozakonstytucyjne) przesłanki zakazu retroaktywności prawa, [w:] <i>Konstytucjonalizm polski: refleksje z okazji jubileuszu 70-lecia urodzin i 45-lecia pracy naukowej profesora Andrzeja Szmyta</i>, (red.) A. Gajda [et al.]), Gdańsk 2020, s. 441-453. Wiewiorowski, J., Reguły prawa rzymskiego a aktualne polskie problemy ustrojowe, "Czas Kultury" 207.4 (2020), s. 51-57 https://czaskultury.pl/wp-content/uploads/2021/03/JWiewiorowski_RegulyPrawaRzymskiegoAAktualnePolskieProblemyUst Wrangham, R., <i>Paradoks dobra. Dlaczego jesteśmy tak dobrzy, skoro jesteśmy tak źli</i>, [tłum.] P. J. Szwajcer, Stare Groszki 2020.
--	--

		Załoski, W., <i>Ewolucyjna filozofia prawa</i> , Warszawa 2009.
	eResources addresses	Supplementary https://ug.academia.edu/JacekWiewiorowski - Website Academia edu
Example issues/ example questions/ tasks being completed	forma ustna - składa się z zadania polegającego na sprawdzeniu umiejętności analizy jednego tekstu źródłowego (dotyczącego rzymskiej administracji - z listy przesłanej studentom do analizy w tłumaczeniu na j. polski) oraz przedstawienia wiedzy na temat treści teoretycznych w nim poruszanych	
Work placement	Not applicable	

Document generated electronically. Does not require a seal or signature.